

Quick scan ecologie Tuinen van West

Quick scan ecologie Tuinen van West

Auteur	T. Ursinus
Opdrachtgever	Stadsdeel Nieuw-West
Projectnummer	13.102 definitief
Ingen	september 2013
foto omslag	Deel van het plangebied

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Beschrijving	6
Waarnemingen	9
Analyse en conclusie	16
Literatuurlijst	18

Inleiding

De gemeente Amsterdam is bezig met een actualisering en herziening van het vigerend bestemmingsplan Osdorper Binnenpolder. De wijzigingen liggen voornamelijk langs de rand van het plangebied en betreffen (intensieve) recreatieve functies met beperkte bouwmogelijkheden. Voor de wijziging wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Flora en Faunawet, terwijl eveneens de effecten op beschermde natuurgebieden wordt beoordeeld.

Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan ecologie. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Gezocht wordt naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van een eventueel afdoend onderzoek. Op basis van een quick scan kan wel beoordeeld worden of een ontheffing Flora en Faunawet of een vergunning Natuurbeschermingswet (waarschijnlijk) noodzakelijk is, maar voor het aanvragen van een ontheffing c.q. vergunning is een meer uitgebreid en nauwkeurig onderzoek noodzakelijk. Om een goed oordeel te kunnen geven is op 23 september 2013 een bezoek gebracht aan het plangebied. De resultaten van de quick scan ecologie worden in het voorliggende rapport besproken.

Begrenzing van het bestemmingsplan Osdorper Binnenpolder Noord.

Beschrijving

Het plangebied ligt ten noorden van de bebouwde kom van Osdorp en ten westen van Amsterdam. Aan de noordzijde grenst het gebied aan de Haarlemmerweg. Het gebied is momenteel deels in agrarisch beheer en deels recreatief ingericht. De opzet in het bestemmingsplan is intensivering en uitbreiding van de recreatieve functies. Het plangebied ligt op relatief geringe afstand van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op circa 3,4 kilometer afstand ligt het Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam. Op grotere afstand - zo'n 5,2 kilometer - ligt het Nationaal Landschap Laag Holland. Het dichtsbijzijnde Natura 2000 gebied Polder Westzaan ligt op zo'n 6 kilometer afstand van het plangebied.

■ **Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam**

Als een variant op de (nieuwe) Hollandse Waterlinie is rond Amsterdam een reeks van ruim veertig forten en verdedigingsweken aangelegd, die samen met het water de stad onbereikbaar moest maken voor oprukkende troepen. Mochten de Grebbelinie en de Hollandse Waterlinie zijn doorbroken - zoals in 1795 was gebeurd toen de legers van Napoleon hun opmars over het ijs konden voortzetten - dan moest de Stelling van Amsterdam een laatste verdedigingslinie vormen. Bij IJmuiden, Durgerdam, Pampus en Diemerdam zijn forten gebouwd, die de toegangsweg over diep, bevaarbaar water (het Noordzee kanaal en de Zuiderzee) moest bewaken.

Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam

- Samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen
- Groene en relatief 'stilte' ring rond Amsterdam.
- Relatief grote openheid

■ **Nationaal Landschap Laag Holland**

Dit deel van Noord-Holland komt het meest overeen met het beeld dat in binnen- en vooral buitenland van Holland heeft. Zompige weilanden met daartussen veel water en dat geheel weer afgewisseld met lager dan het water gelegen droogmakerijen, uiteraard omgeven door dijken. Molens- en tegenwoordig natuurlijk moderne gemalen- pompen het water uit de polder in de ringvaarten.

Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Laag Holland

- Zeer open landschap
- Geometrische inrichtingspatroon in droogmakerijen
- Strokenverkaveling

- **Ecologische Hoofdstructuur**

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

- **Natura 2000 Polder Westzaan**

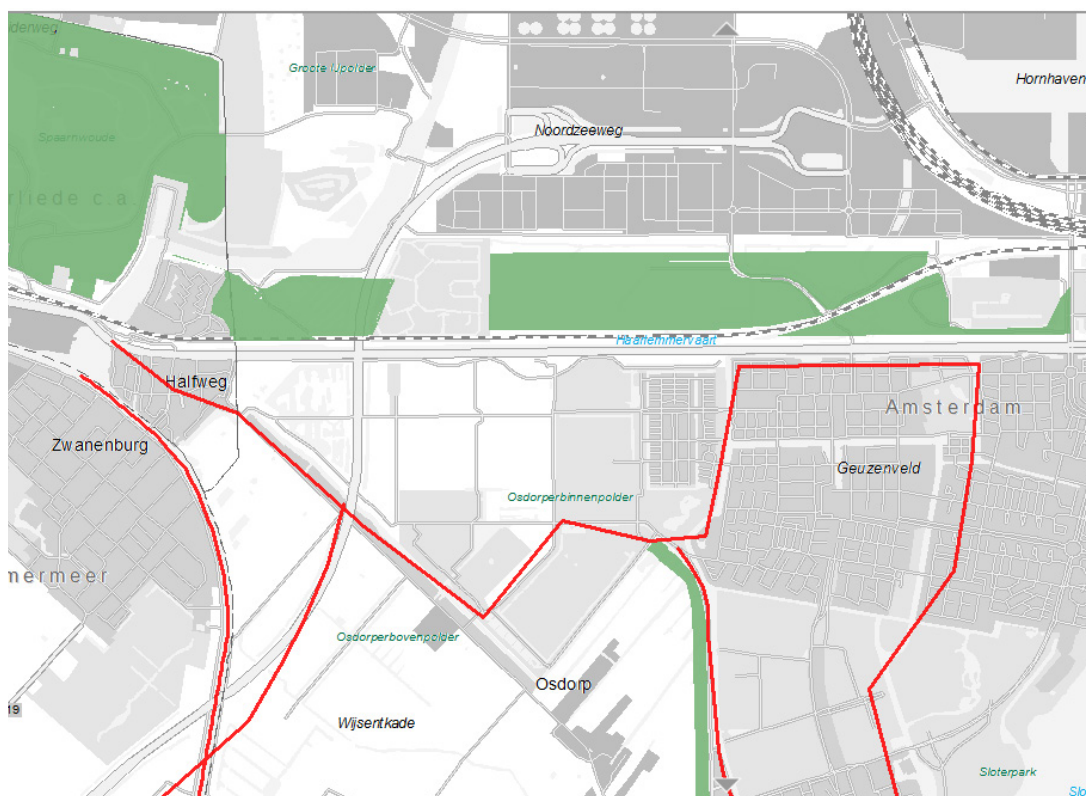
In de polder Westzaan komen verschillende stadia voor van brakke verlanding zoals de jonge stadia met ruwe bies (*Schoenoplectus tabernaemontani*). Het is een van de belangrijkste veenweidegebieden voor brakke ruigten met echt lepelblad (*Cochlearia officinalis*) en echte heemst (*Althaea officinalis*) en brakke graslanden. Naast jonge verlandingsstadia zijn ook bloemrijke veenmosrietlanden, veenmosrijke trilvenen en moerasheiden goed ontwikkeld. Door de ligging zijn er kansen het brakke karakter te behouden en te versterken. Het gebied is een kerngebied voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*).

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied.

globale ligging van het plangebied ten opzichte van de Nationale Landschappen.

Het plangebied ligt op relatief geringe afstand van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Waarnemingen

Tijdens het veldbezoek van 23 september 2013 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen het plangebied. De inventarisatie richt zich (voornamelijk) op die plandelen die een gewijzigde bestemming krijgen. Gezocht is naar sporen of andere aanwijzingen van dieren en op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en het habitat beoordeeld of er leefgebieden aanwezig kunnen zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd naar onder andere de verspreiding van potentieel aanwezige planten en dieren.

■ Vegetatie

De plandelen ten noorden van de Tom Scheursweg en ten oosten van de Nico Broekhuysenweg bestaan voornamelijk uit kruidenrijke graslanden. De plandelen ten noorden van de Tom Scheursweg worden momenteel begraasd. De graslanden worden elkaar gescheiden door sloten. De slootoevers zijn voornamelijk glooiend van aard en op de meeste plaatsen kruidenrijk. Op enkele plekken - met name langs het fietspad ten noorden van de Tom Scheursweg - is riet (*Phragmites australis*) dominant aanwezig. Verspreidt langs de plandelen zijn bomen aangeplant en is op sommige plaatsen struweelbegroeiing aanwezig.

Plandelen ten noorden van de Tom Scheursweg en ten oosten van de Nico Broekhuysenweg.

Binnen de plandelen ten noorden van de Nico Broekhuysenweg, is een grote parkeerplaats aangelegd. Ten oosten van de parkeerplaats zijn volkstuinen aanwezig. Tussen de parkeerplaats en de volkstuinen is een kruidenrijk graslandje aanwezig. De plandelen worden van elkaar gescheiden door sloten. De slootoevers zijn voornamelijk glooiend van aard en op de meeste plaatsen kruidenrijk.

Het plangedeelte - welke grenst aan het Bijenpark - kan tevens worden betiteld als kruidenrijk grasland. Het grasland wordt hier omsloten door een brede watergang. De oever c.q. water vegetatie lijkt hier goed te zijn ontwikkeld.

Het voorkomen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied is niet uit te sluiten. Nader onderzoek zal meer uitsluitsel moeten geven over het voorkomen van beschermde planten binnen het plangebied.

Plandelen ten noorden en ten zuiden van de Nico Broekhuysenweg en ten westen van de Joris van den Berghweg.

■ Zoogdieren

Verspreidt binnen de plandelen - met name langs de Nico Broekhuysenweg - staan bomen die holen en spleten bevatten, welke in potentie geschikt zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen. De meest waarschijnlijke soorten zijn de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Het is niet uit te sluiten dat boven de verschillende watergangen binnen het plangebied vleermuizen - waaronder de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)- jagen. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), watervleermuis en ruige dwergvleermuis worden door de verspreidingsatlas van de zoogdieren van Noord-Holland voor de directe omgeving gemeld. Het plangebied kan een essentieel jachtgebied vormen voor verschillende soorten.

Om vast te stellen of er verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied, zal een afdoend vleermuizenonderzoek in de geschikte periode moeten worden uitgevoerd.

■ Vogels

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor vogels met een vaste verblijfplaats binnen het plangebied. Gezocht is naar nesten, schijtsproten, veren en braakballen. Er zijn tijdens het ecologisch onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor vogels met een vaste verblijfplaats binnen het plangebied. Echter gezien de ongunstige periode van het ecologisch onderzoek - namelijk buiten de broedperiode - is het voorkomen van vogels met een vaste verblijfplaats binnen het plangebied niet uit te sluiten. De bosuil (*Strix aluco*), ransuil (*Asio otus*) en sperwer (*Accipiter nisus*) zijn soorten die door de atlas van de Noord-hollandse broedvogels 2005-2009 voor de omgeving worden gemeld.

Om vast te stellen of er verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied, zal een afdoend vogelonderzoek in de geschikte periode moeten worden uitgevoerd.

■ **Herpetofauna en vissen**

Delen van het plangebied zijn geschikt als winter- en zomerbiotoop voor de rugstreeppad (*Epidalea calamita*). De rugstreeppad is een pionier soort van open, droge en warme terreinen. Het dier is warmteminnend en komt vooral voor in biotopen waar de bodem snel opwarmt en waarin ze kunnen graven. De soort graaft zich overdag in waarbij hij de voorkeur geeft aan losgrondige, meestal zandige bodems. Als er geen zand aanwezig is gebruiken de dieren zoogdierholletjes of gaten in de grond (klei). De gegraven holletjes zijn goede schuilplekken die de dieren beschermen tegen uitdroging en hitte. De soort mijdt plaatsen met een dichte vegetatie en heeft een voorkeur voor vrij kale tot half begroeide stukken terrein. In Nederland kan de rugstreeppad op verschillende terreinen worden aangetroffen, zoals in uiterwaarden, op heideterreinen, in (rivier) duinen, in zandgroeven en het agrarisch gebied.

Tijdens de winterperiode – oktober tot eind maart – verblijven rugstreeppadden voornamelijk ondergronds. Ook kan de soort onder stenen- of houtstappels, onder restanten van gebouwen of in holletjes van kleine zoogdieren overwinteren. Zowel in het zomer- en winterhabitat heeft de rugstreeppad behoefte aan hoogwatervrije terreinen. Hoogwatervrije terreinen zijn essentieel om op lange termijn levensvatbare populaties van de soort te krijgen en te behouden.

Voor de geplande ontwikkelingen is een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad binnen het plangebied noodzakelijk.

Het plangebied is in potentie geschikt als leefgebied voor de ringslang (*Natrix natrix*). De ringslang is een watergebonden slang en bewoont graag rietkragen en andere ruigtes. Voor de gewenste ontwikkelingen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang binnen het plangebied. In de atlas van de amfibieën en reptielen van Noord-Holland wordt de aanwezigheid van de ringslang bevestigd.

In de watergangen kunnen soorten brasem (*Abramis brama*), snoekbaars (*Sander lucioperca*), pos (*Gymnocephalus cernuus*), karper (*Cyprinus carpio*), ruisvoorn (*Scardinius erythrophthalmus*), zeelt (*Tinca tinca*), kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en bittervoorn (*Rhodeus amarus*) als beschermde soort voorkomen. Voor werkzaamheden aan de oevers c.q. de watergangen dient een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in de watergangen te worden uitgevoerd.

Plandeel grenzend aan de Nico Broekhuysenweg.

Brede watergang loopt tussen twee plandelen.

Volkstuintjes.

Plandeel langs het Bijenpark.

Plandelen grenzend aan de Tom Schreursweg.

Brede watergang grenzend aan de plandelen.

Analyse en conclusie

De gemeente Amsterdam is bezig met een actualisering en herziening van het vigerend bestemmingsplan Osdorper Binnenpolder. De wijzigingen liggen voornamelijk langs de rand van het plangebied en betreffen (intensieve) recreatieve functies met beperkte bouw mogelijkheden. Voor de wijziging wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden.

Uit het ecologisch onderzoek van 23 september 2013 is gebleken dat het voorkomen van vleermuizen binnen het plangebied niet kan worden uitgesloten. Een afdoend onderzoek naar vleermuizen is gezien dit gegeven noodzakelijk.

Voor het inventariseren van vleermuizen zijn twee veldonderzoeken in het voorjaar en twee veldonderzoeken in het najaar noodzakelijk. Deze inventarisaties moeten met een tussentijd van minimaal drie weken worden uitgevoerd. De inventarisaties in het voorjaar kunnen in de periode mei tot en met half juli worden uitgevoerd. De inventarisaties in het najaar kunnen in de periode september tot en met half oktober worden uitgevoerd. Voor het inventariseren van vleermuizen wordt gewerkt met een Batdetector. De ultrasone geluiden van vleermuizen worden omgezet naar een hoorbaar signaal waarmee de vleermuizen zijn te determineren. Vleermuizen verhuizen regelmatig, daarom is het van belang om verschillende inventarisatie ronden uit te voeren.

Gezien de ongunstige periode van het ecologisch onderzoek - namelijk buiten de broedperiode - is het voorkomen van vogels met een vaste verblijfplaats binnen het plangebied niet uit te sluiten. Een afdoend vogelonderzoek is gezien dit gegeven noodzakelijk. Voor het inventariseren van uilen wordt in de maanden februari, maart en april naar roepende vogels gezocht. Minimaal drie bezoeken in de avond- of ochtendschemering zijn noodzakelijk. S' nachts en overdags wordt er minder frequent geroepen.

Voorafgaande aan deze inventarisaties wordt het plangebied onderzocht op het voorkomen van grote nesten waarin roofvogels kunnen verblijven.

Delen van het plangebied zijn geschikt als winter- en zomerbiotoop voor de rugstreeppad. Voor de geplande ontwikkelingen is een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad binnen het plangebied noodzakelijk. De rugstreeppad is te inventariseren tijdens de koorzang (op een zwoele voorjaarsavond), door het inventariseren van geschikte wateren op larven en door het zoeken naar volwassen dieren op het land. De voortplantingsperiode van de rugstreeppad - en daarmee de periode dat de dieren in het voortplan-

tingswater aanwezig zijn - loopt van april tot en met juni. De start is afhankelijk van het weer in het vroege voorjaar. Zeker als de larven wat groter zijn, zijn deze goed herkenbaar. De watergangen worden met een schepnet afgevangen en de gevangen dieren worden gedetermineerd. In de avonden worden de wateren met een sterke zaklantaarn afgezocht op amfibieën.

Het plangebied is in potentie geschikt als leefgebied voor de ringslang (*Natrix natrix*). Voor de gewenste ontwikkelingen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang binnen het plangebied. De ringslang is lastig te inventariseren, er zijn geen technieken bekend die de trefkans op een waarneming verhogen anders dan veel tijd spenderen en rustig werken. Bij hogere omgevingstemperaturen zijn de slangen actief en al in de dekking verdwenen voordat de waarnemer ter plekke is. De trefkans kan verhoogd worden door in de vroege ochtenden of na een regenbui te gaan zoeken. De belangrijkste tijd van inventariseren is in het vroege voorjaar wanneer de ringslang minder snel is en relatief eenvoudig te inventariseren is.

Het voorkomen van beschermde vissoorten in de watergangen kan niet worden uigesloten. Bij werkzaamheden aan de oevers c.q. de watergangen is een onderzoek naar de visfauna noodzakelijk. Tijdens dit onderzoek worden de watergangen bemonstert doormiddel van een combinatie van technieken; namelijk het nemen van steekproeven met een schepnet en door delen van de watergang met een electrovis-apparaat te bemonsteren.

Het voorkomen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied is niet uit te sluiten. Nader onderzoek zal meer uitsluitsel moeten geven over het voorkomen van beschermde planten binnen het plangebied.

Literatuur

- Herder, J.E. (red.) 2010. Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen, Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting RAVON, Nijmegen
- Hoozeboom, D. (2011) Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Werkatlas. Zoogdierverseniging, Nijmegen
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijs (2010) Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. SVN, Noord-Hollands Landschap.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- www.minlnv.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl